

LESSENSERIE 4: CKV-NL Recensie schrijven

Lesplannen

Algemene gegevens

Docent	Evah den Boer
School	Helen Parkhurst
Titel lessenserie	Recensie schrijven CKV/NETL
Klas (en niveau)	4 vwo
Aantal leerlingen	28
Vak	Nederlands
Genre-keuze (argumenteren/vergelijken/verklaren)	Argumenteren
Aantal lessen	4
Duur van 1 les	45 minuten (Een volledig lesuur op Helen Parkhurst duurt 70 minuten. Een deel van de les wordt altijd besteed aan zelfstandig werken. De lessen van de lessenserie duren daarom niet het volledige lesuur.)
Uitvoeringsperiode	januari 2015 – maart 2015

Leerdoelen

1. De leerlingen kunnen een gestructureerde recensie schrijven over een culturele of kunstzinnige uiting van de CKV-dag.
2. De leerlingen kunnen hun mening over de culturele of kunstzinnige uiting onderbouwen met uitgewerkte argumenten.
3. De leerlingen kunnen in hun recensie gebruik maken van terminologie uit de kijk- en luisterwijzers van het vak CKV.

3. Ontwerpprincipes

Op te lossen probleem:

De ervaring uit voorgaande jaren leert dat de leerlingen het lastig vinden om argumenten die zij gebruiken in overtuigende teksten, goed te onderbouwen. De argumenten worden wel genoemd, maar niet goed uitgewerkt. Ook de samenhang tussen de argumenten ontbreekt: de opbouw van het argumentatieschema is niet logisch en de belangrijkste tegenargumenten worden niet genoemd. In de onderbouw wordt er veel aandacht besteed aan het schrijven van overtuigende teksten. Toch zit er in de overgang van de onder- naar de bovenbouw geen stijgende lijn. Het lukt de leerlingen in de bovenbouw niet om een goede argumentatiestructuur toe te passen in een betogende tekst.

Een verklaring voor dit probleem is dat het lastig is om een goede overtuigende tekst te schrijven. Dit geldt niet alleen voor leerlingen, maar in het algemeen. Leerlingen vinden het tijdens het schrijven vooral moeilijk om het overzicht van de tekst te bewaren. Vaak beginnen zij na het krijgen van de opdracht gewoon met schrijven en zien dan wel waar de tekst heen gaat. De leerlingen maken geen denkstappen voorafgaand aan het schrijven. Bij het schrijven van een betogende tekst weten de leerlingen dat zij argumenten moeten gebruiken. Aan het maken van een argumentatieschema vooraf wordt echter geen aandacht besteed. De leerlingen vinden dit lastig om te doen. Zij weten simpelweg niet hoe ze dit moeten aanpakken en hoe een goed opgebouwd argument in elkaar zit.

In 4-vwo schrijven de leerlingen een betogende tekst. Dit jaar is er gekozen voor een recensie in samenwerking met het vak CKV. In de recensie komen aspecten van het betoog terug, zoals het onderbouwen van de mening met argumenten.

Mijn wens is om de leerlingen een goed opgebouwde recensie te leren schrijven, met argumenten die in een logische volgorde staan en goed onderbouwd zijn. Om de leerlingen hiermee te helpen, wil ik gebruik maken van 'pre-writing'-schema's en observerend leren.

De volgende principes zijn in de lessenserie gebruikt:

1. **observerend leren**

Specifieke invulling:

In de eerste twee lessen wil ik de leerlingen vooruitgang in het schrijven laten boeken, door hen observerend te laten leren. Voorafgaande aan deze twee lessen hebben alle leerlingen uit de klas een filmrecensie geschreven. Deze recensies heb ik verzameld en geanonimiseerd. In de eerste les verdeel ik de klas in vier groepen. Twee groepen krijgen een stapel met recensies om te beoordelen. Zij vormen de redactie van de plaatselijke krant en moeten samen bepalen welke filmrecensie in de zaterdagbijlage zal worden geplaatst. Ze moeten de twee beste recensies uit de inzendingen kiezen. De andere twee groepen observeren de redacties en schrijven op welke criteria voor een goede recensie er worden gehanteerd door de twee redacties.

In de tweede les presenteren de observerende groepjes hun bevindingen aan de hele klas. Op deze manier krijgen alle leerlingen een goed beeld waaraan een goede recensie moet voldoen. Vervolgens krijgen de leerlingen hun eigen recensie terug en kijken aan welke criteria zij al hebben voldaan. Na deze twee lessen volgt nog een les waarin de opbouw van een recensie wordt behandeld. In deze les wordt aandacht besteed aan de indeling van de tekst, het vellen van een oordeel over de culturele of kunstzinnige uiting en de publieksgerichtheid van de tekst. In de vierde les oefenen de leerlingen met de opbouw van argumenten, daarnaast maken zij een begin aan hun schrijfplan voor de definitieve versie van de recensie.

2. **pre-writing-schema's**

Specifieke invulling:

Voor het schrijven van de definitieve versie van de recensie maken de leerlingen een schrijfplan. Hierin staat om welke culturele of kunstzinnige uiting het gaat, van welke kijk- of luisterwijzer de leerlingen gebruik hebben gemaakt, hoe de opbouw van de recensie is.

Voor het opbouwen van de argumenten om de mening te ondersteunen, maken de leerlingen gebruik van het model 'SEXI': State, EXplain en Illustrate. Deze methode om een argument op te bouwen is afkomstig van het debatblog: <http://www.debatblog.nl/2009/12/16/hoe-maak-je-een-argument-overtuigend/>. De schrijvers van dit blog hebben een model overgenomen uit Groot Brittanie. Volgens dit model bestaat elk argument uit drie delen: State, EXplain, Illustrate. Aan het begin van het argument geeft de schrijver een samenvatting van het argument (**state**). Een voorbeeld: wanneer je het publiek wilt overtuigen dat een film goed is, dan kan de 'state' van het argument zijn: de kijker wordt tot het einde van de film in spanning gehouden. Vervolgens legt de schrijver uit wat daarmee bedoeld wordt (**explain**). Twee vragen zijn daarbij belangrijk: waarom is dat waar en waarom is dat belangrijk? In dit geval: wordt de kijker in spanning gehouden? En waarom is dat belangrijk voor de kwaliteit van de film? Belangrijk hierbij is: hoe meer de schrijver over een onderwerp weet, hoe minder hij geneigd zal zijn die tweede vraag te beantwoorden. Ten slotte licht de schrijver dit toe (**illustrate**). Dat kan met een voorbeeld, maar ook met feiten, statistieken, redeneringen, analogieën of theorieën. Als je alle drie deze onderdelen hebt, dan is het argument af. Veel mensen gebruiken te veel woorden om hun argumenten duidelijk te maken, hierdoor blijft het publiek niet geboeid. Door SEXI toe te passen zijn de argumenten krachtig en overtuigend. SEXI helpt de leerlingen bondige overtuigende argumenten te schrijven.

Als pre-writing-schema gebruiken de leerlingen een aangepaste versie van de kijk- en luisterwijzers. De leerlingen gebruiken deze aangepaste kijk- en luisterwijzers als opstapje voor het schrijven van de recensie. Dit helpt hen om de juiste terminologie toe te passen in hun recensie.

Planning per les:

Datum: 6 februari 2015						
Les in reeks (nr): 1						
	Fase in les	tijd	Beschrijving	Docent-activiteiten	Leerling-activiteiten	Organisatie/ materiaal
1	Voorkennis activeren	2 min	Vragen stellen om de voorkennis te activeren.	Ik stel de klas vragen om het onderwerp recensie op te halen: wat is een recensie? Wie leest er wel eens een recensie? Herinneren jullie nog dat jullie een week geleden een recensie hebben geschreven?	De leerlingen beantwoorden de vragen.	
2	Instructie opdracht	5 min	Observerend leren: de redactie kiest de twee beste recensies uit de stapel.	Ik geef de leerlingen een nummer, zodat de klas in vier groepen wordt verdeeld en geef vervolgens de instructie aan de groepen. Twee groepen vormen de redactie van de krant en moeten uit de stapel recensies de twee beste inzendingen kiezen. De andere twee groepen observeren de redacties en noteren de criteria die worden gehanteerd om de beste recensies uit te kiezen.	De leerlingen luisteren naar de instructie.	Twee tafelgroepen in het lokaal. Twee stapels met geanonimiseerde recensies. Twee grote vellen papier A2 waarop de leerlingen die observeren hun criteria kunnen verzamelen.
3	Overleg van de redacties	35 min	Observerend leren: de redacties gaan vergaderen over de ingezonden recensies.	Ik observeer de leerlingen die de redacties vormen en de observerende groepen. Als het nodig is	De leerlingen die de redactie vormen vergaderen over de recensies die zijn	Blaadjes voor de redacties om aantekeningen op te maken.

				geef ik aanwijzingen, maar het liefst bemoei ik mij niet met het proces.	ingezonden. Uiteindelijk moeten zij de twee beste recensies kiezen en het hier over eens zijn.	
4	Afsluiting opdracht en vooruitblik volgende les	3	We sluiten de vergadering van de redacties af en blikken vooruit naar de volgende les.	Ik vraag de redacties de winnende recensies te nummeren en neem alle recensies weer in. Ik vertel in welke les we verder gaan met deze opdracht. De observerende leerlingen krijgen de opdracht in de volgende les hun bevindingen te presenteren aan de klas. Het voorbereiden van deze presentatie is huiswerk.	De redacties geven de twee beste recensies een nummer. De observerende leerlingen maken hun overzicht op het A2-vel compleet.	Een kopie van de winnende recensies voor de groepen observerende leerlingen, deze kunnen zij gebruiken om hun presentatie voor te bereiden.

Datum:13 februari 2015						
Les in reeks (nr): 2						
	Fase in les	tijd	Beschrijving	Docent-activiteiten	Leerling-activiteiten	Organisatie/ materiaal
1	Voorkennis activeren	5 min	Korte terugblik op de vorige les waarin de recensies zijn beoordeeld.	Ik vraag enkele leerlingen te vertellen wat we de vorige les hebben gedaan.	De leerlingen geven antwoord en luisteren.	
2	Presentatie bevindingen vorige les	15 min	Observerend leren: de twee groepen die hebben geobserveerd presenteren hun bevindingen aan de hele klas. Zij laten ook de winnende recensies zien.	Ik luister samen met de klas naar de bevindingen van de twee observerende groepen. De grote A2-vellen hang ik aan het einde van de presentatie op het bord.	De observerende leerlingen presenteren hun bevindingen aan de klas, de andere leerlingen luisteren. Uit de winnende recensies worden een	Vier tafelgroepen in het lokaal, zodat de groepjes uit de vorige les bij elkaar kunnen gaan zitten.

					paar mooie alinea's voorgelezen.	
3	Evaluatie criteria en beoordeling eigen recensie	15 min	De leerlingen vergelijken de twee uitkomsten van de groepen en beoordelen hun eigen recensie.	Ik vraag de leerlingen om in hun eigen groep de twee presentaties te vergelijken. Wat zijn de overeenkomsten? Vervolgens krijgt elke leerling zijn of haar eigen recensie terug en moet beoordelen aan welke criteria de eigen recensie al voldoet.	De leerlingen overleggen in hun groepje over de criteria. Vervolgend beoordelen zij hun eigen recensie en geven aan aan welke criteria de recensie al voldoet.	De recensies van de leerlingen uit de voorgaande les, ditmaal met de naam van de leerlingen er op.
4	Korte uitwisseling van de criteria en benoemen verbeterpunten	5 min	Klassikaal kort uitwisselen wat er echt in een recensie moet staan en het benoemen van de verbeterpunten.	Ik vraag enkele leerlingen om te benoemen aan welke criteria hun eigen recensie voldoet. Wat kunnen jullie nog verbeteren aan de recensie? Waar moet je op letten?	De leerlingen geven antwoord op de vragen.	
5	Afsluiting en vooruitblik naar de volgende les	5 min	Evaluatie van de opdracht en vooruitblik naar de volgende les	Ik vraag de leerlingen wat zij van deze les vonden. Wat heeft deze les opgeleverd? Ik vertel kort wat we in de volgende les gaan doen.	De leerlingen geven antwoord en luisteren.	

Datum: 2 maart 2015 Les in reeks (nr): 3						
	Fase in les	tijd	Beschrijving	Docent-activiteiten	Leerling-activiteiten	Organisatie/ materiaal
1	Voorkennis activeren	5 min	Korte terugblik op de vorige les waarin de criteria waaraan een goede recensie moet voldoen zijn geïnventariseerd	Ik stel de leerlingen vragen over de vorige les: wie kan er een criterium noemen waaraan een goede recensie moet voldoen?	De leerlingen luisteren en geven antwoord.	
2	Instructie opdracht: opbouw van een recensie	10 min	Korte uitleg over de opbouw van een recensie. Aan bod komen de volgende onderdelen: inhoud (oordeel over de kunstzinnige uiting), publiek, lay-out, taalgebruik en spellen.	Ik leg uit hoe een recensie is opgebouwd en illustreer dit aan de hand van een recensie uit de krant.	De leerlingen luisteren naar de uitleg en stellen vragen.	De voorbeeldrecensie uit de krant gekopieerd voor alle leerlingen.
3	Instructie opdracht: recensies beoordelen	5 min	Opdracht: beoordelen van bestaande recensies: zitten alle onderdelen er in?	Ik leg uit wat de opdracht inhoudt. De leerlingen krijgen per tweetal 3 recensies om te bekijken. Ze gaan kijken of alle onderdelen er in staan. Ik vraag hen vooral goed op te letten of er een duidelijk oordeel in de recensies staat. Dit oordeel en de onderbouw moeten zij onderstrepen in de tekst.	De leerlingen luisteren naar de instructie en stellen vragen.	Drie recensies voor elk tweetal (recensies van verschillende kwaliteit). De recensies moeten een duidelijk standpunt en herkenbare argumenten bevatten.
4	Opdracht uitvoeren	15 min	De leerlingen beoordelen de recensies uit de krant	Ik loop rond om de tweetallen te ondersteunen als zij hulp nodig hebben.	De leerlingen lezen de recensies. Zij onderstrepen de meningen en argumenten	

					die in de recensies staan.	
5	Klassikale uitwisseling bevindingen: welke recensie kwam er het beste uit de bus en waarom? Waar kun je je eigen geschreven recensie plaatsen?	5 minuten	De leerlingen vertellen welke recensie goed was en waarom	Ik vraag enkele tweetallen om te benoemen welke recensie goed was en waarom. Ik vraag de leerlingen om hun eigen recensie te vergelijken met de recensie uit de les. Waar kun je je eigen recensie het beste mee vergelijken?	De leerlingen beantwoorden de vragen en vertellen wat zij hebben gevonden.	
5	Afronding en vooruitblik	5 min	De opdracht wordt afgesloten en we kijken kort vooruit naar de volgende les	Ik vertel wat we volgende les gaan doen. De recensies neem ik aan het eind van de les weer in.	De leerlingen luisteren en stellen vragen.	

Datum:23 maart 2015						
Les in reeks (nr): 4						
	Fase in les	tijd	Beschrijving	Docent-activiteiten	Leerling-activiteiten	Organisatie/ materiaal
1	Voorkennis activeren	5 min	Korte terugblik op de voorgaande les	Ik vraag de leerlingen wat we de vorige les hebben behandeld. Wie kan er een criterium van een goede recensie noemen?	De leerlingen geven antwoord op de vragen.	
2	Instructie opdracht: opbouw argumenten 'SEXI'	5 min	'Pre-writing'- schema: uitleg over de opbouw van argumenten	Ik leg de leerlingen uit hoe een overtuigend argument het beste kan worden opgebouwd en illustreer dit aan de hand van voorbeelden.	De leerlingen luisteren naar de instructie en stellen vragen.	
3	Instructie opdracht:	5 min	'Pre-writing'- schema: uitleg over de opdracht beoordelen argumentatie	Ik leg aan de leerlingen uit wat de opdracht is:	De leerlingen luisteren naar de uitleg en	

	beoordelen argumentatie recensies		recensies	beoordeel de argumentatie van je eigen recensie. Zijn de argumenten 'SEXI' opgebouwd? Herschrijf de argumenten volgens het model 'SEXI'	stellen vragen.	
4	Opdracht maken: herschrijven argumenten	10 min	'Pre-writing'- schema: herschrijven van de argumentatie uit de eigen recensie	Ik loop tijdens het maken van de opdracht rond om de leerlingen te ondersteunen.	De leerlingen beoordelen hun eigen argumenten en kijken of deze 'SEXI' zijn opgebouwd. De leerlingen herschrijven hun argumenten volgens dit model.	De zelfgeschreven recensies van de leerlingen uit de voorgaande les.
5	Instructie schrijfplan recensie	10 min	Instructie over het schrijfplan voor de definitieve recensie over een culturele of kunstzinnige uiting van de CKV-dag. 'Pre-writing'- schema: aangepaste kijk- en luisterwijzers	Ik vertel de leerlingen dat zij een schrijfplan moeten maken voor hun definitieve recensie. Voor het maken van het schrijfplan gebruiken de leerlingen een aangepaste versie van de kijk- en luisterwijzers. In het schrijfplan moeten de behandelde onderdelen uit de lessenserie terugkomen: een duidelijk oordeel over de kunstzinnige uiting – argumenten 'SEXI' opgebouwd en vakinhoudelijke termen van CKV.	De leerlingen luisteren naar de instructie.	
6	Zelfstandig werken aan	5 min	Schrijfplan maken voor de definitieve versie van de recensie	Ik loop rond terwijl de leerlingen werken aan	De leerlingen werken aan hun schrijfplan. Zij	

	schrijfplan			hun schrijfplan en beantwoord eventuele vragen.	beginnen in de les aan hun schrijfplan en maken het schrijfplan thuis verder af.	
7	Evaluatie	5 min	Terugblik op de lessenserie	Ik vraag de leerlingen wat zij van deze lessenserie vonden. Kunnen jullie benoemen waaraan een goede recensie moet voldoen?	De leerlingen luisteren en geven antwoord.	